

Pár slov na úvod

Prosím maj na pamäti, že tento materiál je iba pomôckou s tipmi, ktoré ti pomôžu uľahčiť vedenie workshopov a vyriešiť možné situácie, s ktorými sa na školách stretávame. Každý triedny kolektív je iný, ty ako lektor*ka máš svoju osobnosť, ku ktorej sedí určitý štýl vedenia – preto tento materiál nemôže slúžiť ako doslovný návod, ktorým sa riadiť a nezaručuje 100% fungovanie. Ale aj tak veríme, že bude pre teba užitočný a nápomocný (nielen) v твоjich začiatkoch. :)

VŠEOBECNE PLATNÉ

Tip 1: Ak máš v triede žiacku skupinu, ktorá nestále vyrušuje, aj keď s nimi sedíte v kruhu, sadni si medzi nich – väčšinou prestanú. Je to menej invazívny a viac priateľský prístup oproti rozsádzovaniu.

Tip 2: Neboj sa ticha, keď položíš otázku do pléna. Ver, že žiačkam a žiakom sa to ticho nezdá tak dlhé ako tebe. Pamätaj, zatiaľ, čo ty poznáš odpoveď, oni si tú svoju musia ešte len premyslieť.

Tip 3: Prechádzaj sa medzi žiactvom počas aktivít, udržuje ich to v aktívnej práci.

Tip 4: Ak je v triede aktívnych iba zopár osôb, prípadne iba jedna, ktorá sa pýta otázky, ale zvyšok triedy neprejavuje záujem, poďakuj sa im/jej/mu za otázky a na poslednú odpovedz. Potom im/jej/mu ponúkni, že v rozhovore môžete pokračovať po workshope, pretože je potrebné pokračovať ďalšou aktivitou. Je to dôležité kvôli dynamike v skupine a nestane sa ti, že sa tak bude aktivita preťahovať.

Tip 5: Keď na niečo nebudeš vedieť odpoveď, nevadí. Pokojne to priznaj a ponúkni vyhľadanie po workshope. Nenechaj sa tým rozhodiť, ani ChatGTP nevie všetko. ;) Práve tým, že priznáš, že niečo nevieš, modeluješ ľudskosť a prácu s chybou.

Priestor pre poznámky

TIPY NA VEDENIE WORKSHOPOV

Úvod do ľudských práv

Aktivita ČÍSLA - hra o Amnesty

Tip 1: Neboj sa zdôrazniť, že sa jedná o tipovačku a tým pádom sa neočakáva, že tie informácie žiačky a žiaci budú vedieť.

Tip 2: Urob to akčné - maľuj obrázky ako nápovedy, nadhod' svoje nápady, rozprávaj príbeh k číslu.

Tip 3: Stráž čas. Ak žiačky/žiaci sami nevyberajú číslo, vyber ho ty pre naštartovanie skupiny. Ak sa im stále nechce odpovedať/tipovať ani napriek tvojmu povzbudzovaniu, odpovedz sama/sám alebo odovzdaj slovo lektorskej dvojčke a hrajte spolu.

Aktivita KROK VPRED

Tip 1: Pracuj dopredu s informáciami o skupine, ktoré s tebou zdieľal/a učiteľ/ka a spoločne prediskutujte či niektorú tému role je vhodné vynechať alebo určitú rolu nesmie dostať určitá osoba. Ak tomu tak je, zareaguj napr. tým, že lístky s rolami si rozdelíš do dvoch alebo viacerých skupín podľa kritéria „bezpečnej“ role a následne lístky rozdávaš sám z príslušnej skupiny. Rozhodne nenecháš žiačky a žiakov vyberať samotných.

Tip 2: Pre niektoré osoby môže byť ťažké hrať túto hru, resp. odpovedať na otázky iba na základe svojich predstáv – uisti ich, že neexistuje správna verzia ich predstáv a správnosť odpovedí pri krokovani.

Tip 3: Nápomocné otázky k vcíteniu sa do role čítaj pomaly, neboj sa zmeniť svoj tón hlasu.

Tip 4: Pokiaľ nie je možné časť krokovania robiť na väčšom priestore, nevadí že žiaci*žiačky budú bližšie pri sebe, respektíve nebudú v jednom rade - ono sa to utrasie, keď budú robiť kroky vpred.

Tip 5: Pri krokovani upozornite, že je potrebné robiť menšie kroky. Žiactvo zvykne robiť na začiatku veľké kroky a potom sa nemajú kam posunúť a/alebo zbytočne začnú šplhať po odsunutých laviciach, čo odvádza pozornosť od zážitku z aktivity.

TIPY NA VEDENIE WORKSHOPOV

Utečnenstvo a ľudské práva

Aktivita 60 sekúnd

Tip 1: Neboj sa v sebe prebudiť svoje herecké ja, dodá to dramatickosť a triedu to viac vtiahne do aktivity.

Tip 2: Ak sa žiačky a žiaci necítia na zdieľanie vecí, čo by si vzali so sebou, použi frázy typu: zdvihnú ruku osoby, ktoré... /zdvihnú sa/ pôjdu dovnútra kruhu tie a tí, čo si vzali doklady; kto z vás si zabalil napríklad mobil?

Ak niekto odpovie a už nikto ďalší nechce tak použi napr. frázu Kto si vzal niečo iné ako Janka?

Aktivita AZYLOVÝ PROCES

Tip 1: Tu viac ako inde platí dôležitá rada – stráž čas a pozoruj dianie v skupinkách a tomu prispôsob rozloženie času aktivity.

Tip 2: Ak žiačky/žiaci vymýšľajú bláznovstvá, je počuť smiech, neboj sa toho, že sa deje niečo zlé. Aj z príbehu "prišiel z Číny na bielom Juráškov; azyl som dal len tej jednej, ktorá sa so mnou vyspala" sa dá v reflexii vyťažiť, a aj tento blázonec je známka toho, že sa kolektív nechal strhnúť aktivitou a poddať sa zážitku. A to práve aj vďaka tvojmu vedeniu.

Tip 3: Ak je niektorá skupina tichšia a ukončila proces skôr, spýtaj sa, či zistili všetko. Pokiaľ ťa napadne nejaká doplňujúca/prehlbujúca otázka, pokojne im nahod' nejakú udičku.

Ak už aj tak skončili, nevadí. Pošli žiadateľku/žiadateľa o azyl na chodbu a osobu z úradu vyzvi na prípravu rozsudku.

Priestor pre poznámky.

TIPY NA VEDENIE WORKSHOPOV

Živá knižnica

Aktivita PODKLADY PRE NOVINOVÝ ČLÁNOK

Tip 1: Nezabudni zdôrazniť pri zadávaní inštrukcií, že okrem spolužiačok a spolužiakov nikto ich výtvor neuvidí a nikto ho nebude hodnotiť, preto nemusia svoje predstavy cenzurovať.

Tip 2: Jednotlivé kroky aktivity zadávaj postupne. Je to dôležité pre ustráženie progresu a umožňuje to tiež lepšie zacielenú pomoc z Tvojej strany.

Tip 3: Žiacke výtvory pred čítaním schovaj, nech ich živé knižky nevidia. Je to pre bezpečie oboch skupín (navyše im hovoríš, kto výtvor uvidí).

Aktivita ČÍTANIE

Tip 1: Dohovor sa s knižkami individuálne, ako a ako často chcú dostať informáciu o zvyšnom čase.

Tip 2: Buď knižke k dispozícii. Ak je v skupinke ticho, povzbud' žiačky a žiakov klásť otázky. Ak ani to nepomôže, nič sa nedeje, keď knižka odíde skôr – je to menej nepríjemné, ako keby sedeli v tichu a len sa na seba pozerali.

Priestor pre poznámky.

SITUÁCIE, DO KTORÝCH SA NECHCEŠ DOSTAT

... ale aj tie majú svoje riešenia

VŠEOBECNÉ SITUÁCIE

Situácia: Prišiel/prišla si do školy so svojou lektorskou dvojčkou a zistili ste, že žiačok a žiakov nie je 30, ako bolo dohodnuté, ale o jednu plnú triedu viac.

Možné riešenie: Budete sa držať dohovoru a odmietnete triedy spojiť a viesť workshop pre skoro 60 detí. V takejto situácii neodporúčame vzdelávanie uskutočniť. Je úplne v poriadku odmietnuť a dohodnúť nový termín pre ďalšiu triedu. Môžete odškoliť taký počet žiactva, na akom ste boli pôvodne dohodnutí, prípadne môžete dohodnúť nový termín pre takto veľký kolektív, ktorý bude vyhovovať aj knižkám živej knižnice a budete mať priestor zabezpečiť dostatok materiálov pre všetkých.

Situácia: Čakáš pred školou na lektorskú dvojčku, ktorá stále neprichádza. Voláš jej*mu, ale on/a to nedvíha a workshop začína o 10 minút.

Možné riešenie: Ak máš k sebe na mieste ďalšieho spolulektora*lektorku (tj. mali ste lektorovať v troch), nie je sa čoho obávať, v dvoch to hravo zvládnete a rozdelíte si medzi seba aktivity, ktoré mala viesť tretia osoba. Ak ste mali lektorovať iba vo dvojici, budeš to musieť zvládnuť sama/sám. Bohužiaľ už neskoro na odvolanie workshopu. Vysvetli vyučujúcim na mieste situáciu a popros o pomoc pri vedení workshopu – napr. rozdávanie materiálov, rozdeľovanie do skupín, spolufacilitovanie reflexie – k tomu nepotrebujú poznať metodiku. Určite sú zvyknutí zastupovať za kolegyne a kolegov.

Priestor pre poznámky.

SITUÁCIE, DO KTORÝCH SA NECHCEŠ DOSTAŤ

... ale aj tie majú svoje riešenia

SPOJENÉ S ŽIVOU KNIŽNICOU

Situácia: S triedou práve robíte aktivitu na predstavy a pri vyzdvihovaní knižiek sa zistí, že prišlo o jednu knižku menej. Dotyčná osoba ti nezdvíha telefón.

Možné riešenie: Pokračuj v aktivite bez prerušenia a počkaj, či sa ti knižka ešte neozve, že je na ceste. Až v okamihu, keď sa vysvetľujú pravidlá a za pár okamihov má začať čítanie, situáciu rieš s triedou. Ospravedlň knižku, že bohužiaľ sa jej nepodarí doraziť a popros skupinu, ktorej sa to týka, aby sa rovnomerne rozdelila do ostatných skupiniek. V prípade, že by sa knižka objavila pred začiatkom druhého čítania, môžeš skupinky vrátiť do pôvodného zloženia a ísť podľa originálneho plánu.

Situácia: Učiteľ*ka vojde do triedy a z ničoho nič a bez spýtania si sadne k živej knižke a začne jej klásť otázky. Žiactvo sa prestane pýtať.

Možné riešenie: Zamestnaj učiteľstvo, napr. ich popros o zaobstaranie vody/kávy alebo zohnanie určitej pomôcky, „ktorá vám chýba“. Pointa je, nenápadne ich dostať mimo dosahu čítania. Možno im oznámiť, že pokiaľ ich príbehy zaujímajú, sú srdečne pozvaný na verejné živé knižnice alebo že radi zaistíme živú knižnicu iba pre pedagogický zbor. Neboj sa odkázať na dohodu, že učiteľstvo sa čítania nezúčastňuje čítania.

Situácia: Skupina, ktorá na začiatku workshopu vyhlasovala, že všetci moslimovia sú teroristi a že u nás v krajine nemajú čo robiť, si vytiahla anotáciu moslima.

Možné riešenie: Nemeň výber, nechaj tomu voľný priebeh, ktorý budeš pozorne sledovať. Pokiaľ by v rečiach skupina pokračovala aj v priebehu aktivity na predstavy, nijako nezasahuj a necenzúruj ich prácu. Je to však signál pre teba, že pri čítaní budeš potrebovať tejto skupine venovať zvýšenú pozornosť. Naša skúsenosť je, že osobné stretnutie je natoľko silné, že „silácke“ reči žiaci*žiačky nemajú potrebu.

Situácia: Žiak*žiačka má pri čítaní nevhodné komentáre voči knižke.

Možné riešenie: Vždy sa dohovor s knižkou na postupe riešenia a či si praje ukončiť čítanie. Pravidlá sú jasné a boli triede povedané, preto si vždy v práve a neboj sa na pravidlá odvolávať – na to existujú. Ak čítanie predčasne ukončíte, požiadaj knižku, nech na teba počká mimo triedy. Oznám žiakom*žiačkam, z akého dôvodu sa čítanie ukončilo a buď sám*sama alebo lepšie s učiteľkou*učiteľom preberte s dotýčným*nou dôsledky jeho*jej správania a riešenie situácie. Pokiaľ sa jedná o prvé čítanie, dohovor sa s knižkou, či chce pokračovať – ak odmietne plne to rešpektuj a spoj skupinky.

SITUÁCIE, DO KTORÝCH SA NECHCEŠ DOSTAT

... ale aj tie majú svoje riešenia

SPOJENÉ S ŽIVOU KNIŽNICOU

Situácia: V škole zistíš, že na knižnicu nie je zaistená druhá miestnosť blízko tej prvej.

Možné riešenie: Operatívne s učiteľkou*učiteľom nájdite miestnosť, kde by bolo možné viesť časť čítania. Môže to byť kabinet, knižnica, školská kaviareň - dajte na dvere ceduľku s informáciou o obsadení s prosbou o nerušení z dôvodu prebiehajúceho programu. Nehľadajte vinníka, už sa stalo. Dôležité je to vyriešiť.

Situácia: Knižka ti pri dohováraní sa k workshopu oznámi, že potrebuje kúpiť lístok na miesto workshopu.

Možné riešenie: Našťastie žijeme v digitálnej dobe, pokiaľ je to možné, kúpi sa lístok elektronicky a zašle sa mailom/sms/sociálne siete. Pokiaľ to nie je možné, zaistí sa človek, ktorý lístok kúpi na mieste.

Vo svojom regióne budete mať nastavenú prax, ako žiadosť procesovať. Nikto od teba nebude chcieť, aby si platil*a ty.

Priestor pre poznámky

SITUÁCIE, DO KTORÝCH SA NECHCEŠ DOSTAT

... ale aj tie majú svoje riešenia

*Prvá rada na záver od minulého, súčasného a veríme, že aj budúceho lektorstva Amnesty:
Najlepšie je situáciám predchádzať.
Presvedč sa, že všetky strany pre to urobili maximum.*

*Druhá rada na záver od Kristíny, učiteľky úzko spolupracujúcej s Amnesty:
Spolupracujúca učiteľ/ka ti môže byť na veľký úžitok. Vie veľa vecí zariadiť a jej prítomnosť ti obvykle
zaistí disciplinovanú triedu. Pokiaľ učiteľ/ka nespolupracuje, ničoho sa neľakaj a snaž sa s ňou/ním aj
tak komunikovať.*

Tretia rada

Štvrtá rada